

﴿ ١٠٠ ﴾ فهرمووده له زنجيره‌ی فهرمووده راسته‌كان

ئاماده‌کردنی
یوسف رشید

له‌بلاو‌كر لوه‌كانر

مالپه‌ری به‌ه‌شت

www.ba8.org

✉ islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عیراقه - کوردستان - که‌لار

هه‌میشه له‌گه‌لمان بن بۆ به‌ره‌مه‌یه‌ نو‌ه

کتیبه‌ی ژماره ﴿٩٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

١. نوێژ کردن

١. ((أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلَاةُ ، وَأَوَّلُ مَا يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ فِي الدَّمَاءِ)) أخرجه النسائي وابن نصر وابن أبي عاصم والطبراني والقضاعي وإسناده صحيح .

واته: ((یه کهم شتیک که بهنده پرسپاری لی ده کریت له پوژی دواپی دا نوێژه کانه ، وه یه کهم شتیک که حوکی له سهه ده دریت له نیوان خه لکی دا خوین پشته)) . ئه م فەرمووده یه هانی باوه پداران ده دات بو پارێزگاری کردن له نوێژه کانیاں چونکه نوێژ یه کهم شتیکه پرسپاری لیوه ده کریت له پوژی دواپی دا.

٢. ((أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ عِنْدَ اللَّهِ صَلَاةُ الصَّبْحِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي الْجَمَاعَةِ)) أخرجه ابو نعيم وإسناده صحيح .

واته: باشترینی نوێژه کان له لای خوی گه وه نوێژی به یانی یه له پوژی جومعه دا به جه ماعت بکریت ((

٣. ((صَلُّوا صَلَاةَ الْمَغْرِبِ مَعَ سَقُوطِ الشَّمْسِ ، بَادِرُوا بِهَا طُلُوعَ النُّجُمِ)) رواه الطبراني وإسناده صحيح .

واته: ((نوێژی مه غریب بکهن له کاتی خۆر ئاوا بووندا ، وه خیراکه ن له کردنیدا که ئه ستیره ده رده که ویت)).

٤. ((مَنْ سَدَّ فُرْجَةً بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ، وَرَفَعَهُ بِهَا دَرَجَةً)) أخرجه المحاملي وإسناده صحيح .

واته: ((هه ره که سیك بوشایی ریزیک پرپکاته وه له نوێژدا خوی گه وه مالکی بو دروست ده کات له به هه شتدا ، وه پله یه کیش به رزی ده کاته وه))

٥. ((صَلَاةُ رَجُلَيْنِ يَوْمَ أَحَدِهِمَا صَاحِبُهُ أَزْكَى عِنْدَ اللَّهِ مِنْ صَلَاةِ ثَمَانِيَةٍ تَتْرَى ، وَصَلَاةُ أَرْبَعَةٍ يَوْمَهُمْ أَحَدُهُمْ أَزْكَى عِنْدَ اللَّهِ مِنْ صَلَاةِ مِائَةٍ تَتْرَى)) رواه البخاري في التاريخ والبخاري وأبن سعد والديلمي وصححه الحاكم وغيره ((صحيح أبي داود)).

واته: ((نوێژ کردن دوو پیاو که یه کیکیان پیش نوێژی ئه وی تریان بکات باشتره له لای خوی گه وه له نوێژی هه شت که س که به جیا جیا بیکه ن ، وه نوێژی چوار که س که یه کیکیان پیش نوێژیاں بکات باشتره له لای خوی گه وه له نوێژی سه د که س که به جیا بیکه ن)). ئه م فەرمووده یه پیمان راده گه یه نی که نوێژی به کومه ل چه ندیک پاداشتی زۆره لای خوی په روه رداگه ، جا پیویسته له سهه برواداران پارێزگاری لی بکهین.

٢. ئاداب

٦. ((أَفْشُوا السَّلَامَ ، وَأَطْعَمُوا الطَّعَامَ ، وَكُونُوا إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكَ اللَّهُ)) رواه النسائي وابن ماجه وأبو الحسن الحربي وابن عدي وإسناده صحيح .

واته: ((سه لام بلآو بکه نه وه له ناو خۆتاندا ، وه خواردن ببه خشن به هه ژاران ، وه ببن به برای یه کتری چۆن خوی گه وه فەرمانی پی کردوون))

٧. ((التَّائِي مِنَ اللَّهِ ، وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ)) أخرجه أبو يعلى والبيهقي وإسناده حسن.

واته: ((له سهه خویی له لایه ن خوی گه وه وه یه ، وه په له کردنیش له لایه ن شه یه تانه وه یه))

۸. ((إِنَّا نُهَيِّنَا أَنْ تَرَى عَوْرَاتِنَا)) أخرجه الحاكم وعنه البيهقي وأبن شاهين وأبن سکن وابن ابی حاتم.

واته: ((نِیمه قه‌ده‌غه کراوه لی‌مان که عه‌وره‌تمان ببینریت)) به‌لام به داخوه زۆریک له موسلمانان عه‌وره‌تی خۆیان پیشانی خه‌لکی ده‌ده‌ن ، وه‌کو ئه‌و که‌سانه یاری تۆیان ده‌که‌ن یان جل و به‌رگی ته‌سک و ته‌نک له به‌ر ده‌که‌ن له ژنان و پیاوان.

۹. ((أَمِطِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ ، فَأَنَّهُ لَكَ صَدَقَةٌ)) رواه ابن سعد والبخاري في الأدب المفرد وابن نصر و احمد واسناده صحيح

واته: ((ناپه‌حه‌تی له‌سه‌ر پێگا لابه‌ره ، ئه‌وا ئه‌و که‌ره‌ت بۆ ئه‌بێ به‌چاکه))

۱۰. ((ثَلَاثُ كُلِّهِنَّ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ : عِيَادَةُ الْمَرِيضِ ، وَشَهَادَةُ الْجَنَازَةِ ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ إِذَا حَمِدَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ)) أخرجه البخاري في الأدب المفرد وإسناده صحيح .

واته: ((سێ کار هه‌یه هه‌رسیکیان واجبه له‌سه‌ر هه‌موو موسلمانێک : سه‌ردانی نه‌خۆش ، ئاماده بوون له به‌پێ‌کردنی ته‌رمی موسلماندا ، وه‌ پارانه‌وه بۆ که‌سیک بپژمێت و سوپاسی خوا بکات (واته بلێت الحمد لله تۆش پێی بلێی یرحمک الله))

۳. خواردن و خواردنه‌وه

۱۱. ((إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا ، أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا)) أخرجه مسلم والترمذي وأحمد. واته: ((به‌پاستی خوای گه‌وره پازێ ده‌بێ له به‌نده‌یه‌کی خۆی کاتیک که پارویه‌ک ده‌خوات سوپاس و ستایشی خوای له‌سه‌ر ده‌کات ، یان قومه‌ ئاوێک ده‌خوات سوپاس و ستایشی خوای له‌سه‌ر ده‌کات)) واته خوای گه‌وره پازێ ده‌بێت له‌به‌ندی خۆی به‌ هۆی ئه‌و سوپاس و ستایشه‌ی که له‌سه‌ر خواردن و خواردنه‌وه ده‌یکات.

۱۲. ((بَيْتٌ لَا تَمْرَ فِيهِ ، كَالْبَيْتِ لَا طَعَامَ فِيهِ)) اخرجه ابن ماجه واسناده حسن.

واته: ((هه‌ر مالتیک خورمای تیا نه‌بێت ، وه‌کو مالتیک وایه که خواردنی تیا نه‌بێت)) ئه‌م فەرمووده‌یه ئاماژه بۆ ئه‌وه ده‌کات که خورما چه‌ند خێرو به‌ره‌که‌تی تێدا‌یه به‌ بونی له‌ ناو مال دا.

۱۳. ((إِنْ طَعَامَ الْوَاحِدِ يَكْفِي الْإِثْنَيْنِ ، وَإِنْ طَعَامَ الْإِثْنَيْنِ يَكْفِي الثَّلَاثَةَ وَالْأَرْبَعَةَ ، وَإِنْ طَعَامَ الْأَرْبَعَةِ يَكْفِي الْخَمْسَةَ وَالسَّتَةَ)) أخرجه ابن ماجه إسناده صحيح بشواهد.

واته: ((به‌پاستی خواردنی یه‌ک که‌س به‌شی دوان ئه‌کات ئه‌گه‌ر به‌ کۆمه‌ل بیخۆن وه‌ خواردنی دوانیش به‌شی سیان و چوار ده‌کات وه‌ خواردنی چوار که‌سیش به‌شی پێنج و شه‌ش ده‌کات)) ئه‌م فەرمووده‌یه ئاماژه بۆ ئه‌وه ده‌کات که خێرو به‌ره‌که‌تی زۆر له‌ کۆمه‌ل دایه واته موسلمانان یه‌ک کۆمه‌ل بن له‌ خواردن و کاره‌کانی تریش دا ، وه‌ به‌ پێچه‌وانه‌وه خێرو به‌ره‌که‌ت له‌ پارچه‌ پارچه‌یی و حیزب حیزبێنه‌دا نییه به‌ لکو سزای خودا و مه‌ینه‌تیه بۆ ئه‌م ئومه‌ته .

۱۴. ((إِنَّ الْبَرَكَهَ وَسَطَ الْقَصْعَةِ ، فَكُلُوا مِنْ نَوَاحِيهَا ، وَلَا تَأْكُلُوا مِنْ رَأْسِهَا)) رواه السري بن يحيى وإسناده صحيح .

واته: ((به‌پاستی به‌ره‌که‌تی خواردن له‌ ناوه‌پاستی قاپه‌که‌دایه ، که‌واته ئێوه له‌ قه‌راغیه‌وه بیخۆن ، وه‌ له‌ سه‌ری‌یه‌وه ، ناوه‌پاستی‌یه‌وه مه‌خۆن))

۱۵. ((حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ)) رواه النسائي والطبراني وابن عساكر وإسناده صحيح.

واته: ((خوای گه‌وره عاره‌قی هه‌رام کردوه ، وه‌ هه‌موو سه‌رخۆش که‌ریک هه‌رامه))

٤. باوهرویه کتاپه رستی

١٦. ((إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَخْلُقُ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ كَمَا يَخْلُقُ الثَّوْبَ ، فَاسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يَجِدِدَ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ)) أخرجه الحاكم وإسناده حسن.

واته: ((به پاستی باوهر کۆن ده بیئت له ناو سکی هه ریه کیك له ئیوه واته له ناو دلتان هه روهك و چۆن پۆشاك كۆن ده بیئت ، وه ئیوهش بپارێنه وه له خوای گه وره باوه پتان تازه بكاته وه له ناو دله كانتاندا))

١٧. ((الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ ، وَأَحْيَى أُمَّتِي عَثْمَانُ)) رواه ابن عساكر وإسناده صحيح .

واته: ((شه رم كردن به شیكه له باوهر، وه به شه رم ترین كهس له ئومه تی مندا عوسمانه (په زای خوای لی بیئت)) . ئه م فەرمووده یه به ره ره چ دان وه یه بۆ ئه و كه سانه ی تانه و ته شه ر له ئیمامی عوسمان ده دن وه كو (سه يد قوتب) و هاو وینه ی ئه و.

١٨. ((أَفْلَحَ مَنْ هَدَى إِلَى الْإِسْلَامِ ، وَكَانَ عَيْشُهُ كِفَافًا، وَقَنَعَ بِهِ)) أخرجه الحاكم وإسناده صحيح .

واته: ((سه رفراز بووه كه سیك كه پینمایی كرا بیئت بۆ ئیسلام ، وه ژیانیشی ئه وه نده بوو بیئت كه به شی كرد بیئت وه قه ناعه تی پێ كرد بیئت)).

١٩. ((إِنْ قُلُوبُ بَنِي آدَمَ كُلِّهَا بَيْنَ اصْبِعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ الرَّحْمَنِ كَقَلْبٍ وَاحِدٍ يَصْرِفُهُ كَيْفَ يَشَاءُ. ثُمَّ يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((اللَّهُمَّ مَصْرِفِ الْقُلُوبِ صَرْفَ قُلُوبِنَا إِلَى طَاعَتِكَ)) . رواه مسلم وأحمد والطبراني .

واته: ((به پاستی دله كانی به نی ئاده م هه ر هه مووی له نیوان دوو په نجه دایه له په نجه كانی خوای گه وره و میهره بان وه كو یه ك دل ده یگورپیت چۆنی بویت . پاشان پیغه مبه ر (ﷺ) ده یفه رموو: ((ئهی خودای هه لسه ورپینه ری دله كان دله كانمان هه لسه ورپینه بۆ گوێ پایه لی كردنی خۆت))

تییینی:

((الأصبع: په نجه، سیفه تیكه له سیفه ته كانی خوای گه وره : واجبه له سه رمان كه دانی پێدا بیئین هه ر وهك چۆن پیغه مبه ری خوا ﷺ دانی پێدا ناوه به بی ئه وه ی بیشو به یئین به په نجه ی دروست كراوه كانی چونكه په نجه ی په روه ردگار له په نجه ی هیه كهس ناچیت وه دروستیش نییه ته ئویلی بکهین واته به مانایه کی تر لیکی بدهینه وه)).

٢٠. ((تَفَكَّرُوا فِي آلَاءِ اللَّهِ، وَلَا تَفَكَّرُوا فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ)) رواه الطبراني واللالكائي والبيهقي وإسناده حسن.

واته: ((بیر بکه نه وه له نیعمه ته كانی خوا ، وه بیر مه که نه وه له زاتی خوا)).

٥. به هه شت و دۆزه خ

٢١. ((إِنْ مَا بَيْنَ مَصْرَاعَيْنِ فِي الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً)) أخرجه أحمد وأبو يعلى وأبو نعيم وإسناده صحيح.

واته: ((به پاستی نیوان دوو ده رگا له به هه شتدابه ئه ندازه ی چل ساله رییه)).

٢٢. ((الْجَنَّةُ لَهَا ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ ، وَالنَّارُ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ)) أخرجه أحمد وأبو سعد وهو حديث صحيح.

واته: ((به هه شت هه شت ده رگای هه یه ، وه دۆزه خ هه و ده رگای هه یه)).

٢٣. ((طوبى شجرة في الجنة ، مسيرة مائة عام ، ثياب أهل الجنة تخرج من أكمامها)) أخرجه أحمد وابن جرير وابن حبان وسنده لا بأس به في الشواهد.

واته: ((طوبى داریکه له بههشتدایه ، سیبهرهکهی به ئەندازەى سەد سألە پێیه ، پۆشاکى ئەهلى بههشت له توێکلهکانىیهوه دەردهچیت)).

٢٤. ((إن الرجل من أهل النار ليعظم للنار حتى يكون الضرس من أضراسه كأحد)) أخرجه أحمد وإسناده صحيح.

واته: ((بهپاستى پیاوی ئەهلى دۆزهخى گهوره دهکړیتهوه بۆ ئاگرى دۆزهخ ههتاوهک و دانیک له دانهکانى بهقهه کيوى ئوحوډى لىډیت)).

٢٥. ((إن أهل النار ليبكون ، حتى لو أجريت السفن في دموعهم ، لجرت ، وإنهم ليبكون الدّم -يعني- مكان الدمع)) أخرجه الحاكم وقال ((حديث صحيح الأسناد)) ورافقه الذهبي.

واته: ((ئەهلى دۆزهخى ئەمەنده دهگیرین ، ههتاوهک و ئەگەر کهشتى بخهیته پێ له فرمیسکهکانیاندا ئەوا پێدهکا وه ئەوان خوین دهپێژن له چاویانهوهله جياتى فرمیسک)).

٦. خهبات کردن له پێگای خوادا

٢٦. ((لقيام رجل في سبيل الله (ساعة) أفضل من عبادة ستين سنة)) رواه العقيلي والخطيب.

واته: ((وهستان و خهبات کردنى پیاویک له پێگای خوادا (یهک سهعات) چاکتره له په‌رستشی شه‌ست سأل)).

٢٧. ((عليكم بالجهاد في سبيل الله تبارك وتعالى ، فإنه باب من أبواب الجنة ، يذهب الله به الهم والغم)) رواه الهيثم بن كليب والحاكم والضياء وقال الحاكم ((إسناده صحيح)) ووافقه الذهبي.

واته: ((دهست بگرن به خهبات کردنهوه له پێگای خوادا ، چونکه خهبات کردن ده‌رگایه‌که له ده‌رگاكانى بههشت، خوای گه‌وره به هۆى خهبات کردنهوه غه‌م و خه‌فه‌ت ناهێلێت))

٢٨. ((أفضل الشهداء من سفك دمه ، وعقر جواده)) أخرجه أحمد وهو صحيح.

واته: چاکترین شه‌هیدان که‌سیکه که خوینه‌که‌ى پ‌ژاڤییت و ئەسپه‌که‌شى بریندار بێت)).

٧. چاره‌سه‌ر کردن و سه‌ردانى نه‌خۆش

٢٩. ((إن الله خلق الداء والدواء ، فتداواوا ، ولا تتداواوا بحرام)) رواه الدولابي وإسناده حسن.

واته: ((بهپاستى خوای گه‌وره د‌ه‌ردو ده‌رمانى دروست کردوه ، چاره‌سه‌رى خۆتان بکه‌ن ، به‌لام چاره‌سه‌رى خۆتان به شتى حه‌رام مه‌که‌ن)). ئەم فەرمووده‌یه به‌په‌رچى هه‌ندیک له دکتۆره‌کان ده‌داته‌وه کاتیک شتى حه‌رام بۆ نه‌خۆش ده‌نووسن وه‌کو (عاره‌ق و بیره) به‌گومانی ئەوان چاره‌سه‌ر ئەو نه‌خۆشانه‌ له‌و حه‌رامانه‌دايه ، به‌لام له‌ پاستیدا وانى‌یه چونکه له‌ فەرمووده‌یه‌کى تر دا هاتوه‌ که ده‌فه‌رمییت (خوای گه‌وره چاره‌سه‌رى ئەم ئومه‌ته‌ى دانه‌ناوه له شتى حه‌رامدا.

٣٠. ((ألبانها شفاءً ، وسمنها دواء ، ولحومها داءً، يعني البقر)) رواه البغوي وإسناده حسن.

واته: ((شیره‌که‌ى شیفایه ، وه پۆنه‌که‌ى ده‌رمانه ، وه گوشته‌که‌ى د‌ه‌رده . واته ((مانگا)).

٣١. ((عائد المريض في مخرفة الجنة ، فإذا جلس عنده غمرته الرحمة)) أخرجه البزار

واته: ((ئو كه سه‌ی سهردانى نه‌خۆش ده‌كات له‌سهر پێگه‌یه‌كه له به‌هشتدا ، وه‌كاتێك له‌لای نه‌خۆشه‌كه داده‌نیشی
په‌حمه‌ت داى ده‌پۆشیت)).

٣٢. ((عودوا المرضى ، واتبعوا الجنائز ، تذكركم الآخرة)) رواه أبو يعلى والبخاري في الأدب المفرد وابن حبان وابن المبارك
والبغوي وإسناده حسن.

واته: ((سهردانى نه‌خۆش بکه‌ن ، شوینی مردوو بکه‌ون ، پۆژی دوايتان به‌بیردا دیتته‌وه)).

٣٣. ((عليكم بألبان البقر ، فإنها ترم من كل شجر ، وهو شفاء من كل داء)) أخرجه الحاكم وهو حديث صحيح.

واته. ((ده‌ست بگرن به‌ شیرى مانگاوه ، چونکه مانگا له هه‌موو دارێك ده‌خوات، وه شیره‌كه‌شى شى‌فایه بۆ هه‌موو
ده‌ردێك)).

٨. زانیاری و سونه‌ت.

٣٤. ((سَلُوا اللَّهَ علماً نافعاً ، وتعودوا بالله من علم لا ينفع)) رواه ابن أبي شيبة وابن ماجه وعبد بن حميد والفاكهي وإسناده
حسن.

واته: ((داواى زانیاری به‌سود بکه‌ن له خوا ، وه په‌نا بگرن به‌ خوا له زانیاری بئ‌سود)).

٣٥. ((إني أُحدِّثُكم بالحديث ، فَلْيُحَدِّثِ الحاضر منكم الغائب)) الديلمي.

واته: ((من فەرمووده‌یه‌کتان پێ راده‌گه‌یه‌نم، جا ئه‌وانه‌تان که ئاماده‌ن بیگه‌یه‌نن به‌وانه‌ی ئاماده‌ نین)).

٣٦. ((إياكم وكثرة الحديث عني ، من قال عليّ فلا يقولنّ الا حقاً وصدقاً ، فمن قال عليّ ما لم أقل فليتبوأ مقعده من
النار)) أخرجه الإمام أحمد وإسناده حسن.

واته: ((ئاگادار بن له فەرمووده گێرانه‌وه‌ی زۆر له منه‌وه ، هه‌ر که‌سێ ئه‌یه‌وی قسه‌یه‌ك بکات به‌ ده‌م منه‌وه با نه‌یکا
مه‌گه‌ر حه‌ق بێت یان پاست بێت، وه هه‌ر که‌سێ قسه‌یه‌ك به‌ ده‌م منه‌وه بکات و من نه‌م وتبێ ئه‌وا با جیگه‌یه‌ك بۆ
خۆی ئاماده‌بکات له ئاگرى دۆزه‌خدا)).

٣٧. ((ما بقي شيء يقرب من الجنة ويباعد من النار إلا وقد بُيِّنَ لَكُمْ)) أخرجه الطبراني وإسناده صحيح .

واته: ((هیچ شتێك نه‌ماوه که نزیکتان کاته‌وه له به‌هشته‌وه‌و دوورتان کاته‌وه له دۆزه‌خه‌وه ئیلا بۆتان روون
کراوه‌ته‌وه)).

٣٨. ((إن الله احتجز التوبة عن صاحب كل بدعة)) أخرجه أبو الشيخ والطبراني وأبو بكر الملمحي والهروي والبيهقي وإسناده
حسن.

واته: ((خوای گه‌وره ته‌وه‌به‌ی راگرتوو له‌سهر هه‌موو خاوه‌ن داهینراویك)) واته: داهینراوشتی تازه له دین دانه‌ك له
شتی دونیایى.

٩. نیشانه‌کانی قیامه‌ت و زیندوبوونه‌وه

٣٩. ((إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ ثَلَاثِينَ دَجَالًا كَذَابًا)) أخرجه أحمد وهو حديث حسن.

واته: ((به‌پاستی له‌به‌رده‌م قیامه‌تدا — واته نیشانه‌کانی قیامه‌ت — سی دروژن په‌یدا ده‌بن، هه‌موویان بانگه‌شه‌ی پیغه‌مبه‌رایه‌تی ده‌که‌ن.

٤٠. ((إِنَّ الدَّجَالَ يَخْرُجُ مِنْ أَرْضٍ بِالْمَشْرِقِ، يُقَالُ لَهَا: (خِرَاسَان) يَتَّبِعُهُ أَقْوَامٌ كَأَنَّهُمْ الْجَبَانُ الْمَطْرُقَةُ)) أخرجه الترمذي وابن ماجه والحاكم وقال الحاكم ((صحيح الإسناد)) ووافقه الذهبي.

واته: ((به‌پاستی ده‌جال ده‌رده‌چیت له زه‌وی‌یه‌که‌وه له خۆره‌لاته‌وه پی‌ی ده‌وتریت (خوراسان) کۆمه‌لیک شوینی ده‌که‌ون ده‌م چاویان وه‌کو قه‌لغانی پانه‌وه‌بوو وایه)).

٤١. ((إِنَّ الْمَيِّتَ يُبْعَثُ فِي ثِيَابِهِ الَّتِي يَمُوتُ فِيهَا)). أخرجه أبو داود وابن حبان والحاكم وعنه البيهقي وقال الحاكم ((صحيح على شرط الشيخين)) ووافقه الذهبي.

واته: ((به‌پاستی مردوو زیندو ده‌کریته‌وه له‌و پۆشاکه‌دا که‌ تیایدا مردوو)).

٤٢. ((الآيَاتُ خَزَائِنُ مَنْظُومَاتٍ فِي سِلْكِ، فَإِنْ يَقْطَعُ السِّلْكَ يُتَّبَعُ بَعْضُهَا بَعْضًا)) أخرجه الحاكم وأحمد وله شاهد.

واته: ((نیشانه‌کانی قیامه‌ت وه‌ک چهند میرویه‌کی ریک خراوو وان له په‌تیکدا ، ئه‌گه‌ر په‌ته‌که‌ بیچریت ئه‌وا شوینی یه‌کتر ده‌که‌ون)).

٤٣. ((يَكُونُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ ، رَجَالٌ مَعَهُمْ سَيَاطُ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ الْبَقَرِ ، يَغْدُونَ فِي سَخَطِ اللَّهِ ، وَيُرْجَوْنَ فِي غَضَبِهِ)) رواه احمد والحاكم وابن الأعرابي والطبراني وإسناده حسن.

واته: ((له‌ کۆتای ئه‌م ئومه‌ته‌دا پیاوانیک ده‌رده‌چن — که‌ مه‌به‌ست پی‌ی شورتیه‌ — قامچیان پی‌یه‌ وه‌کو کلکی مانگا وایه‌، به‌یانی که‌ ده‌رده‌چن له ژیر توپه‌یی خوادان، وه‌ که‌ ئیواران ده‌گه‌رینه‌وه له ژیر توپه‌یی خوادان)).

١٠. فەزلی قورئان و دوعاو زیکر

٤٤. ((اقْرَأُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فِي بَيْتِكُمْ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَدْخُلُ بَيْتًا يُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ)). أخرجه الحاكم وإسناده حسن.

واته: ((سوره‌تی (البقرة) بخوینن له ماله‌کانتاندا ، به‌پاستی شه‌یتان ناچیتته‌ مالیکه‌وه که‌ سوره‌تی ((البقره)) ی‌تیا بخوینریت)).

٤٥. ((حسن الصوت زينة القرآن)) رواه ابو نعيم وإسناده حسن.

واته: ((ده‌نگ خۆشی جوانی قورئانه)).

٤٦. ((اقْرَأُوا الْمَعْزُودَاتِ فِي دَبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ)) أخرجه أبوداود وابن حبان وأحمد وإسناده حسن.

واته: ((ههردوو په نا پى گیراوه که بخوینن له دواى هه موو نووژیکه وه)) واته: ((قل أعوذ برب الفلق و قل أعوذوا برب الناس))

۴۷. ((أَفْضَلُ عِبَادِ اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْحَمَادُونَ)) رواه الطبراني وإسناده حسن.

واته: ((چاکترینى به نده کانی خوا له پوژى قیامه تدا ،ئه وکه سانه ن زۆر سوپاسى خویان کردووه)) ووتویانه: ((الحمد لله))

۴۸. ((أَوْلِيَاءُ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ يُذَكِّرُ اللَّهُ لِرُؤْيَتِهِمْ)) رواه أبو نعيم والواحدي والديلمي وهو حديث حسن.

واته: ((دۆستانى خوا ئه و که سانه ن که به بینینیان یادی خوا ده کړی)) واته که دهیان بینیت خوات ده که ویتته وه بیر.

۴۹. ((سَيُخْرِجُ قَوْمٌ مِنْ أُمَّتِي يَشْرَبُونَ الْقُرْآنَ كَشْرَبِهِمُ الْمَاءَ)) رواه الفريابي وإسناده حسن.

واته: ((له مه وودوا کۆمه لیک ده رده چن له ئومه تى من قورئان ده خوڼه وه هه روه کو چۆن ئاو ده خوڼه وه)) ئه و که سانه ده گریته وه که قورئان ده خوینن به پاره له ته عزیه کاند ، یان خه لکی فیږ ده که ن به پاره .

۵۰. ((ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا تُرَدُّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ، وَدَعْوَةُ الصَّائِمِ، وَدَعْوَةُ الْمَسَافِرِ)) رواه البيهقي والضياء.

واته: ((سى دوعا ږه ت ناکړیته وه : دوعای باوک ، دوعای پوژوه وان ، دوعای پښوار ، ئه و که سه ی له سه فهدایه)) .

۱۱. پۆشاک و جوانی

۵۱. ((كَانَ أَحَبُّ الْأَلْوَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْخَضْرَاءُ)) أخرجه البزار وهو حديث حسن.

واته: ((خۆشه ویستری و جوانترین ږهنگ به لای پیغه مبه ره وه (ﷺ) ږهنگی سه وز بو)) .

۵۲. ((كُلُّ شَيْءٍ جَاوَزَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فِي النَّارِ)) أخرجه الطبراني وهو حديث حسن.

واته: ((هه موو شتیک له قوله پى تى په پښت یان شوپتر بیت له پۆشاکدا ئه و بو ئاگره ، واته سزاده دریت به ئاگر)) ،
الإزار واته پۆشاکى لای خواره وه .

۵۳. ((نَهَى أَنْ تُسْتَرَ الْجَدْرُ)) أخرجه البيهقي وهو حديث قوي.

واته: ((پيغه مبه رى خوا (ﷺ) قه ده غه ی کردووه که دیوار داپوشریت)) وه ک داپوشین به فهرش یان پارچه قوماش .

۵۴. ((لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَسِمُ فِي الْوَجْهِ)) أخرجه الطبراني وإسناده صحيح .

واته: ((پيغه مبه رى خوا (ﷺ) له عنه تى کردووه له و که سه ی خال له ده م و چاوى ده کوتیت)) .

له عنه ت: مانای دووری له ره حمه تى خوا

۵۵. ((لَا تُمَثِّلُوا بِالْبَهَائِمِ)) رواه النسائي وابن عساكر وسنده صحيح.

واته: ((ئازده‌له‌كانتاتن هه‌تك مه‌كه‌ن)) هه‌تك كردنى ئازده‌ل: گوى بپىنى و شاخ شكاندنى و داخ كردنى.

٥٦. ((إن رسول الله ﷺ لَعَنَ مَنْ مَثَلَ بِالْبَهَائِمِ)) أخرجه أحمد وسنده صحيح.

واته: ((پێغه‌مبه‌رى خوا ﷺ نه‌فرىنى كردوووه له‌و كه‌سانه‌ى ئازده‌ل هه‌تك ده‌كه‌ن))

١٢. خوو ره‌وشت.

٥٧. ((قال أبو ذر ﷺ)) (أَمَرَنِي خَلِيلِي بِسَبْعِ: ١. أَمَرَنِي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ، وَالْذُّنُوفِ مِنْهُمْ. ٢. وَأَمَرَنِي أَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ دُونِي، وَلَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي. ٣. وَأَمَرَنِي أَنْ أَصِلَ الرَّحِمَ، وَإِنْ أَدْبَرْتُ. ٤. وَأَمَرَنِي أَنْ لَا أُسَالِ أَحَدًا شَيْئًا. ٥. وَأَمَرَنِي أَنْ أَقُولَ بِالْحَقِّ وَإِنْ كَانَ مَرًّا. ٦. وَأَمَرَنِي أَنْ لَا أَخَافَ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ. ٧. وَأَمَرَنِي أَنْ أَكْثُرَ مِنْ قَوْلِ ((لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ)) فَإِنَّهُمْ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ الْعَرْشِ. (وفي رواية: فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ)) أخرجه الإمام أحمد وابن حبان والطبراني والخرائطي والبيهقي وأبو نعيم وإسناده صحيح.

واته: ((ئە‌بو زەر ﷺ فەرمووی: خو‌شه‌ویستی خو‌م كه‌ پێغه‌مبه‌ره‌ (ﷺ) فەرمانی به‌ حه‌وت شت پی کردم:

١. فەرمانی پی کردووم به‌ خو‌ش‌ویستی هه‌ژاران و نزیک كه‌وتنه‌وه‌ لى‌ یان.

٢. فەرمانی پی کردووم كه‌ ته‌ماشای كه‌سێك بكه‌م له‌ خوار خو‌مه‌وه‌ بێت، وه‌ ته‌ماشای كه‌سێك نه‌كه‌م كه‌ له‌ ژوور خو‌مه‌وه‌ بێت.

٣. فەرمانی پی کردووم كه‌ سیله‌ى ره‌حم به‌جى بگه‌یه‌نم ئە‌گه‌ر به‌رانبه‌ریش پشت هه‌لكا.

٤. فەرمانی پی کردووم كه‌ داواى هه‌چ شتێك له‌ كه‌س نه‌كه‌م.

٥. فەرمانی پی کردووم كه‌ قسه‌ى حه‌ق بڵێم ئە‌گه‌ر تالیش بێت.

٦. فەرمانی پی کردووم كه‌ له‌ لۆمه‌ى لۆمه‌كاران نه‌ترسم.

٧. فەرمانی پی کردووم كه‌ زۆر بڵێم ((لا حول ولا قوة الا بالله)) له‌به‌ر ئە‌وه‌ ووتنى ئە‌و ووشانه‌ له‌ گه‌نجینه‌یه‌كه‌ وه‌یه‌ له‌ ژێر عه‌رشه‌وه‌ (له‌ رېوايه‌تیكى تردا فەرمووی ئە‌و ووشانه‌ گه‌نجینه‌یه‌كه‌ له‌ گه‌نجینه‌كانى به‌هه‌شت. واته‌ ووتنى ((لا حول ولا قوة الا بالله))

٥٨. ((كَانَ أَرْحَمَ النَّاسِ بِالْعِيَالِ وَالصَّبِيَّانِ)) رواه الرئيس عثمان بن محمد أبو عمرو وإسناده صحيح.

واته: ((پێغه‌مبه‌رى خوا (ﷺ) له‌ هه‌موو كه‌س به‌به‌زى تر بووه به‌رامبه‌ر به‌ هه‌ژاران و منداڵان.

٥٩. ((كَانَ لَا يُسْأَلُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ، أَوْ سَكَتَ)) أخرجه الحاكم وقال صحيح على شرط مسلم ووافقه الذهبي.

واته: ((پێغه‌مبه‌رى خوا (ﷺ) داواى هه‌رشتیكى لى‌بکرایه‌ ده‌یبه‌خشى یان بى‌ده‌نگ ده‌بوو)).

٦٠. ((كَانَ يَرْكَبُ الْحِمَارَ، وَيَخْصِفُ النَّمْلَ، وَيَرْقَعُ الْقَمِيصَ، وَيَقُولُ: مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)) رواه أبو الشيخ

السهمي وله شاهد مرسل قوي.

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) سواری گۆی درێژ ده‌بوو، وه نه‌عه‌له‌کانی خۆی کون ده‌کرد- بۆقه‌یتان یان دوورینه‌وه- وه کراسه‌که‌ی خۆی پینه‌ده‌کرد، ئینجا ده‌یفه‌رموو: هه‌رکه‌سی لا‌دا له سوننه‌تی من ئه‌وه له من نی‌یه‌ .

٦١. ((لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ غَوَائِلُهُ)) أخرجه ابن نصر والحاكم وإسناده حسن.

واته: ((ئیماندار نی‌یه‌ که‌ سێک که‌ دراوسێکه‌ی له شه‌رو خراپه‌ی ئه‌مین نه‌بی‌ت)).

١٣. پۆژوو

٦٢. ((كَانَ يَبْدَأُ إِذَا أَفْطَرَ بِالْتَمَرِ)) رواه النسائي والفریابی وابن عساكر والضیاء وإسناده صحيح .

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) که‌ پۆژووی ده‌شکاند به‌ خورما ده‌ستی پێ‌ده‌کرد واته‌ پۆژووه‌که‌ی ده‌شکاند))

٦٣. ((كَانَ لَا يَصْلِي الْمَغْرَبَ وَهُوَ صَائِمٌ حَتَّى يَفْطُرَ، وَلَوْ عَلَى شَرْبَةِ مِنْ مَاءٍ)) رواه ابن أعرابي والطبراني.

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) نوێژی ئیواره‌ی نه‌ده‌کرد که‌ به‌ پۆژوو بوايه هه‌تا پۆژووه‌که‌ی ده‌شکان، ئه‌گه‌ر به‌ قومه ئاوێکیش بووايه .

٦٤. ((مَنْ أَرَادَ أَنْ يَصُومَ فَالْيَتَسَحَّرَ بِشَيْءٍ)) أخرجه أحمد وهو حديث صحيح لشواهد .

واته: ((هه‌رکه‌سی ده‌یه‌وی به‌ پۆژوو بی‌ت با پارشیو بکات به هه‌ر شتی‌ک بی‌ت)).

٦٥. ((كَانَ إِذَا كَانَ صَائِمًا أَمَرَ رَجُلًا فَأَوْفَى عَلَى نَشْزٍ، فَإِذَا قَالَ: قَدْ غَابَتِ الشَّمْسُ أَفْطَرَ)) أخرجه الحاكم وهو صحيح .

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) ئه‌گه‌ر به‌ پۆژوو بوايه فەرمانی ده‌کرد به‌ پیاوی‌ک که‌ بچیته سه‌ر به‌رزاییه‌ک وئه‌گه‌ر پیاوه که‌ بیوتایه خۆرئاوا بووه پێغه مبه‌ر(ﷺ) پۆژووه‌که‌ی ده‌شکاند.

٦٦. ((نَهَى عَنْ صَوْمِ سِتَّةِ أَيَّامٍ مِنَ السَّنَةِ: ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ التَّشْرِيقِ، وَيَوْمَ الْفِطْرِ، وَيَوْمَ الْأَضْحَى، وَيَوْمَ الْجُمُعَةِ مَخْتَصَةً مِنَ الْأَيَّامِ)) أخرجه الطياليسي وهو حديث صحيح.

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) قه‌ده‌غه‌ی کردووه پۆژو گرتنی شه‌ش پۆژ له سالی دا: سێ پۆژی دوا‌ی جه‌ژنی قوربان، که‌ ده‌کاته دووه‌م و سێ‌یه‌م و چاره‌م پۆژی جه‌ژنی قوربان له کورده‌واری‌دا، نه‌ک له شه‌رع دا، وه پۆژووی جه‌ژنی په‌مه‌زان، وه پۆژووی جه‌ژنی قوربان، وه پۆژووی جومه‌ ئه‌گه‌ر به‌تایبه‌تی بیگری له ناو پۆژه‌کاندا، به‌لام دروست ئه‌گه‌ر پۆژێک له پیشی‌دا بگری له گه‌لیدا وه‌کو پۆژی پینج شه‌مه‌.))

١٤. پاک و خاوینی و ده‌ست نویژ.

٦٧. ((كَانَ إِذَا تَوَضَّأَ أَدَارَ الْمَاءَ عَلَى مِرْفَقَيْهِ)) أخرجه الدار القطني والبيهقي حديث قوي.

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) ئه‌گه‌ر ده‌ست نویژی بگرتایه ئاوی ده‌کرد به‌سه‌ر هه‌ردوو ئانی‌شکیدا))

٦٨. ((كَانَ لَهُ خِرْقَةٌ يَتَنَشَّفُ بِهَا بَعْدَ الْوُضُوءِ)) أخرجه الترمذي وأبن عدي والحاكم والبيهقي وهو حديث حسن.

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) پارچه په‌ڕۆیه کی هه‌بوو خۆی پێ وشك ده‌کرده‌وه له دواى ده‌ست نوێژ گرتن)).

٦٩. ((كَانَ لَا يَنَامُ إِلَّا وَالسَّوَّاءَ عِنْدَهُ، فَإِذَا اسْتَيْقَظَ بَدَأَ بِالسَّوَّاءِ)) أخرجه أحمد وابن نصر وإسناده حسن.

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) نه‌ده‌خه‌وت الا سیواکه‌ه‌ی له ته‌که‌وه بوو ، وه کاتیك خه‌به‌ری ده‌به‌وه ده‌ستی ده‌کرد به سیواک کردن)).

٧٠. ((مَنْ اسْتَجَمَرَ فَلَيْسَتْ جَمْرٌ ثَلَاثًا)) أخرجه الطبراني وله شاهد قوي.

واته: ((هه‌ر که‌سێ به‌به‌رد خۆی پاک ده‌کاته‌وه با به‌سێ به‌رد خۆی پاک بکاته‌وه)).

٧١. ((كَانَ يُعْجِبُهُ الرِّيحُ الطَّيِّبَةُ)) أخرجه أبو داود والحاكم وأحمد وابن سعد وقال الحاكم ((صحيح على شرط الشيخين)) ووافقه الذهبي وهو كما قال

واته: ((پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) سه‌ری سوڤ ده‌ما له بۆنی خۆش -واته زۆر پێی خۆش بوو-))

١٥. فەزلی هاوێلانی پێغه مبه‌ر (ﷺ)

٧٢. ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَائِشَةَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهَا وما تأخر، وما أسرت وما أعلنت، وقال والله إنها لَدَعَوَتِي لأمتي في كل صلاة)) أخرجه البزار وإسناده حسن.

واته: ((خوایه له تاوانه‌کانی له‌و پێش و له‌وه‌پاشی عایشه خۆش به، ئه‌وه‌ی به نه‌یانی کردوویه‌تی و ئه‌وه‌ی به ئاشکرا، وه فەرمووی: سویند بێ به‌خوا ئه‌وه دوعای منه بۆ ئومه‌ته‌که‌م له ناو هه‌موو نوێژیکدا)).

٧٣. ((اللَّهُمَّ أَكْثَرُ مَا لَهُ وَوَلَدُهُ، وَبَارَكَ لَهُ فِيمَا أُعْطِيَتْهُ. يعني أنساً رضي الله عنه)). أخرجه البخاري ومسلم والترمذي والطيالسي وأحمد.

واته: ((خوایه مال و مندالی زۆر که‌ی ، وه به‌ره‌که‌ت برژینیته ئه‌و شتانه‌وه که داوته پێی ، واته ئه‌نه‌س ﷺ .

٧٤. ((لَنْ يَدْخُلَ النَّارَ رَجُلٌ شَهِدَ بَدْرًا وَالْحُدَيْبِيَّةَ)) أخرج أحمد وإسناده جيد.

واته: ((ناچیته دۆزه‌خه‌وه پیاویك به‌شداری شه‌ری به‌درو حوده‌یبیه‌ی کردبیت)).

٧٥. ((مَنْ آذَى عَلِيًّا فَقَدْ آذَانِي)) رواه البخاري في التاريخ والفسوي وأحمد وابن حبان والحاكم وصححه ووافقه الذهبي وابن عساكر وهو حديث صحيح.

واته: ((هه‌ر که‌سێ عه‌لی ئازار بدا ئه‌وا منی ئازار داوه)).

٧٦. ((مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ)) رواه الطبراني وهو حديث حسن.

واته: ((هه‌ر که‌سێ جوین به‌هاوێلانیم بدا ، ئه‌وا له عه‌ته‌ی خواو ملائکه‌و هه‌موو خه‌لکی له‌سه‌ره)). ئه‌م له‌عه‌ته‌ سه‌رجه‌م شیعه‌کان ده‌گریته‌وه .

٧٧. ((يا بني بياضة أنكحوا أبا هندٍ ، وأنكحوا اليه . وكان حجاماً)) أخرجه البخاري في التاريخ وأبو داود وابن حبان والحاكم وابن عدي وإسناده حسن.

واته: ((هو به نی به یازه ، ژن بدهن به باوکی هند، وه ژنی لی بخوانن، وه باوکی هند که له شاخ گره وه بو)).

۷۸. ((والذي نفسی بیده ، لا یُبغِضُنَا أهلَ البيتِ أحدٌ إلا أدخله الله النارَ)) أخرجه الحاكم

واته: ((سویند به و خوایی که نه نفسی منی به دهسته ، هه ره که سی پقی له ئیمه و ئه هلی به یتى ئیمه بیّت خوای گه وه ده یکاته ناو دۆزه خه وه)).

۷۹. ((مَنْ أَخَافَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَخَافَهُ اللَّهُ)) أخرجه ابن حبان وابن النجار وابن عساکر وإسناده حسن.

واته: ((هه ره که سی خه لکی مه دینه بترسینی خوای گه وه ده یترسینی)).

۸۰. ((مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى تَوَاضِعِ عِيسَى ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَبِي ذَرٍّ)) أخرجه ابن سعد وله شواهد يتقوى بها .

واته: ((هه ره که سی پئی خۆشه سه یری خۆ به که م زانینی عیسا بکات علیه السلام با سه یری ئه بو زهر بکات)).

۸۱. ((كَانَ إِذَا غَضِبَ أَحْمَرْتُ وَجَنَّتَاهُ)) أخرجه أبو الشيخ والطبراني .

واته: ((پێغه مبه ری خوا (ﷺ) گه ر توپه بوايه هه ردوو کولمی سوور سوور ده بو وه)).

۸۲. ((كَانَ إِذَا مَشَى كَأَنَّهُ يَتَوَكَّأُ)) رواه أبو داود والحاكم وأبو الشيخ وأبو العباس وقال الحاكم ((صحيح على شرط الشيخين)) ووافقه الذهبي ، وهو كما قال .

واته: ((پێغه مبه ری خوا (ﷺ) کاتی که ده رویشته به یری ده کو ئه وه ی خوی بدا به سه ر شتی که ده رویشته)).

۸۳. ((كَانَ إِذَا مَشَى لَمْ يَلْتَفِتْ)) أخرجه الحاكم وابن سعد وابن أبي حاتم .

واته: ((پێغه مبه ری خوا (ﷺ) کاتی که ده رویشته به یری ده ئاو ه پی نه ده دایه وه .

۸۴. ((مَا أُوذِيَ أَحَدٌ مَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) أخرجه الديلمي وهو حديث حسن إن شاء الله .

واته: ((هیچ که سی که ئازار نه دراوه ئه وه نه ده ی من ئازار دراوم له به ر خوای گه وه ومیهره بان)).

۸۵. ((كَانَ لَهُ حِمَارٌ يَقَالُ لَهُ: عَفِيرٌ)) أخرجه الطحاوي وابن سعد والطبراني وهو حديث حسن .

واته: ((پێغه مبه ری خوا (ﷺ) گوی درێژکی هه بوو پیی ده و ترا عوفه یر)).

۱۶. سویند خواردن .

۸۶. ((إِذَا حَلَفَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَقُلْ : مَا شَاءَ اللَّهُ وَشِئْتُ ، وَلَكِنْ لِيَقُلْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شِئْتُ)) أخرجه ابن ماجه وإسناده حسن .

واته: ((ئه گه ره یه کیک له ئیوه سویندی خوارد با نه لیت خواو جه نابت ویستی لی بی ، به لام بللی خوا ویستی لی بیّت پاشان جه نابت)).

۸۷. ((مَنْ حَلَفَ فَلْيَحْلِفْ بِرَبِّ الْكَعْبَةِ)) أخرجه الطحاوي وأحمد وابن سعد والحاكم وإسناده صحيح .

واته: ((هه ره که سی سویندی خوارد با سویند بخوات به خوای که عبه)).

۸۸. ((أَحْلِفُوا بِاللَّهِ وَبِرَوَا وَاصْدُقُوا ، فَأَنْ لَّهِ يَكْرَهُ أَنْ يَحْلِفَ إِلَّا بِهِ)) رواه السهمي والثقفی وابن نعيم وهو حديث صحيح .

واته: ((سویند بخۆن به خواو راستگۆبن له سوینه‌کانتانا ، به راستی خوای گه‌وره پێی‌ناخۆشه سویند بخوریت ته‌نها به‌و نه‌بیته)) واته خوای گه‌وره پێی‌ناخۆشه سویند به‌و غه‌یری خۆی بخوریت)) .

۱۷. مزگه‌وت

۸۹. ((لا تَتَّخِذُوا الْمَسَاجِدَ طَرَقًا ، إِلَّا لَذِكْرٍ أَوْ صَلَاةٍ)) رواه ابن أبي ثابت والطبراني وعنه ابن عساکر وإسناده حسن

واته: ((مزگه‌وته‌کان مه‌که‌ن به‌ پێگا هاتوو چۆی تیا بکه‌ن مه‌گه‌ر بۆ یادى خوا یان نوێژ کردن .

۹۰. ((خَيْرُ مَسَاجِدِ النِّسَاءِ بُيُوتُهُنَّ)) رواه أحمد وعبد الرحمن بن نصر وابن خزيمة والحاكم والقضاعي .

واته: ((چاکترین مزگه‌وتى ئافره‌تان ماله‌کانى خۆيانه)) .

۹۱. ((مَنْ تَوَضَّأَ وَجَاءَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَهُوَ زَائِرُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَحَقُّ عَلَى الْمَزُورِ أَنْ يَكْرِمَ الزَّائِرَ)) أخرجه أبو الحسن .

واته: ((هه‌ر که‌سێک ده‌سه‌تنوێژ بگریت و بیته بۆ مزگه‌وت ئه‌وا ئه‌و که‌سه‌ میوانى خوای گه‌وره‌یه‌، وه‌ مافه‌ له‌سه‌ر میواندار پێژ له‌ میوانه‌که‌ی بگریت)) .

۹۲. ((إِذَا خَرَجَ الْمُسْلِمُ إِلَى الْمَسْجِدِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَاَهَا حَسَنَةً ، وَمَحَى عَنْهُ بِهَا سَيِّئَةً ، حَتَّى يَأْتِيَ مَقَامَهُ)) أخرجه ابن نصر وسنده حسن .

واته: ئه‌گه‌ر موسڵمان ده‌رچیت بۆ مزگه‌وت خوای گه‌وره بۆ هه‌موو هه‌نگاوێک که‌ ده‌ینیته‌ چاکه‌یه‌کی بۆ ده‌نوسیته‌، وه‌ بۆ هه‌موو هه‌نگاوێک خراپه‌یه‌کی لى ده‌سپێته‌وه‌، هه‌تاوه‌ک ده‌گاته‌ جێى خۆی - واته‌ تا ده‌گاته‌ مزگه‌وته‌که‌)) .

۹۳. ((إِذَا زَوَقْتُمْ مَسَاجِدَكُمْ ، وَحَلَيْتُمْ مَصَاحِفَكُمْ ، فَالِدَمَارُ عَلَيْكُمْ)) رواه ابن أبي شيبة وإسناده مرسل حسن .

واته: ((ئه‌گه‌ر مزگه‌وته‌کانتان پازنده‌وه‌ ، وه‌ قورئانه‌کانتان پازنده‌وه‌ ، ئه‌وا روخان و له‌ناوچوونتان به‌سه‌ردا دیت))
واته: ئه‌گه‌ر مزگه‌وته‌کانتان پازنده‌وه‌و عیباده‌تى خواتان تیا‌دا نه‌کرد، وه‌ قورئانتان پازنده‌وه‌و کارتانه‌ پێنه‌کرد
ئه‌وا خوای گه‌وره له‌ناوتان ده‌بات ، که‌ ئه‌میش نیشانه‌یه‌که‌ له‌ نیشانه‌کانى قیامه‌ت که‌ له‌ ناو موسڵماناندا باوه‌ .

۹۴. ((إِذَا خَرَجَتِ الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلْتَغْتَسِلْ مِنَ الطَّيِّبِ كَمَا تَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ)) أخرجه النسائي وهو حديث صحيح .

واته: ((ئه‌گه‌ر ئافره‌ت ده‌رچوو بۆ مزگه‌وت با خۆی بشوا له‌و بۆنه‌ی که‌ له‌ خۆی داوه‌ له‌ ماله‌وه‌ هه‌روه‌ک و چۆن خۆی ده‌شوات له‌ جه‌نابه‌ت)) .

۹۵. ((إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَأَحْسَنَ الْوُضْوءَ ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ ، لَا يَنْزِعُهُ إِلَّا الصَّلَاةَ ، لَمْ تَزَلْ رِجْلُهُ الْيَسْرَى تَمُحُو السَّيِّئَةَ ، وَتَكْتُبُ الْآخَرَى حَسَنَةً ، حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ)) أخرجه الطبراني والحاكم ، وإسناده حسن .

واته: ((ئه‌گه‌ر یه‌کێک له‌ ئێوه ده‌ست نوێژی گرت به‌ جوانترین ده‌سنوێژ، پاشان ده‌رچیت بۆ مزگه‌وت ، وه‌ هه‌یج شتێک ده‌ری نه‌کات له‌ ماله‌وه‌ ته‌نها نوێژ نه‌بیته‌، ئه‌وا به‌رده‌وام پای چه‌پی تاوانى لى ده‌سپێته‌وه‌ ، وه‌ پایه‌که‌ی تری چاکه‌ی بۆ ده‌نوسیته‌ ، هه‌تاوه‌کو ده‌چیته‌ ناو مزگه‌وته‌که‌وه‌)) .

١٨. ئادابی سه‌لام کردن

٩٦. ((يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي ، وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِد ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ ،)) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ وَالْمُسْلِمُ.

واته: ((ئەوێ به‌سواری ده‌پروات سه‌لام بکات له‌وێ به‌ پیاده‌ ده‌پروات ، وه‌ ئه‌وێ به‌ پیاده‌ ده‌پروات سه‌لام بکات له‌وێ که‌ دانیشتوو، وه‌ ئه‌وانه‌ی که‌ من سه‌لام بکه‌ن له‌وانه‌ی زۆر)).

٩٧. ((يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي، وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِد، وَالْمَاشِيَانِ أَيُّهُمَا يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ فَهُوَ أَفْضَلُ)) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ فِي الْأَدَبِ الْمَفْرَدِ وَابْنُ حَبَانَ وَقَالَ الْحَافِظُ ابْنُ الْحَجَرِ سَنَدُهُ صَحِيحٌ.

واته: ((ئەوێ به‌سواری ده‌پروات سه‌لام بکات له‌وێ به‌ پیاده‌ ده‌پروات ، وه‌ ئه‌وێ به‌ پیاده‌ ده‌پروات سه‌لام بکات له‌وێ که‌ دانیشتوو، وه‌ دوو که‌س که‌ به‌ پیاده‌ ده‌پۆن کامیان له‌ پێشدا سه‌لام بکات ئه‌وه‌یان چاکتره‌ .

٩٨. ((يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي ، وَإِذَا سَلَّمَ مِنَ الْقَوْمِ أَحَدٌ أَجْزَأُ عَنْهُمْ)) أَخْرَجَهُ مَالِكُ.

واته: ئه‌وێ که‌ به‌ سواری ده‌پروات سه‌لام بکات له‌وێ که‌ دانیشتوو، وه‌ ئه‌گه‌ر یه‌کێک سه‌لام بکات له‌ کۆمه‌لێک ئه‌وه‌ له‌ بری ئه‌وانیشه‌)).

٩٩. ((يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِد ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ)) أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ أَحْمَدُ وَإِسْنَادُهُ صَحِيحٌ .

واته: ((بچووک سه‌لام ده‌کات له‌ گه‌وره‌ ، وه‌ ئه‌وێ به‌ پا ده‌پروات سه‌لام ده‌کات له‌وێ که‌ دانیشتوو، وه‌ که‌م سه‌لام ده‌کات له‌ زۆر)).

١٠٠. ((يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الرَّاجِلِ ، وَالرَّاجِلُ عَلَى الْجَالِسِ ، وَالْأَقْلُ عَلَى الْأَكْثَرِ ، فَمَنْ أَجَابَ السَّلَامَ كَانَ لَهُ ، وَمَنْ لَمْ يَجِبْ فَلَا شَيْءَ لَهُ)) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ ، فِي الْأَدَبِ الْمَفْرَدِ ، وَأَحْمَدُ ، قَالَ حَافِظُ ابْنِ حَجَرٍ وَسَنَدُهُ صَحِيحٌ.

واته: ((ئەوێ به‌ سواری ده‌پروات سه‌لام ده‌کات له‌وێ به‌ پا ده‌پروات، وه‌ ئه‌وێ به‌ پا ده‌پروات سه‌لام ده‌کات له‌وێ که‌ دانیشتوو ، وه‌ که‌م سه‌لام ده‌کات له‌ زۆر ، وه‌ هه‌ر که‌سێک وه‌لامی سه‌لام بداته‌وه‌ ئه‌وه‌ پاداشتی بۆ هه‌یه‌ ، وه‌ هه‌ر که‌سی وه‌لامی سه‌لام نه‌داته‌وه‌ هه‌یج پاداشتی بۆ نه‌یه‌)).

والحمد لله رب العالمين وصلى الله

على نبينا محمد وعلى اله وصحبه أجمعين.

=====

مالیه‌ره‌ به‌هه‌شته‌

www.ba8.org

له‌ دوعای خیربێ به‌شمان مه‌که‌ن